

Na současnou a budoucí právní úpravu jakékoli otázky má vliv i její úprava minulá, a proto ani v této práci nevynechávám pojednání o vývoji právní úpravy. V kapitole první se zabývám právní úpravou pozůstalostních důchodů v období I. republiky a v kapitole druhé se věnuji úpravě po II. světové válce. Kapitulu člením na jednotlivá desetiletí a uzavírám ji pojednáním o pozůstalostních důchodech po reformách sedmdesátých a osmdesátých let 20. století.

Dříve než přistoupím k samotnému rozboru platné právní úpravy pozůstalostních důchodů, popisují ve třetí kapitole prameny práva důchodového pojištění.

V následujících třech kapitolách se zabývám samotnými pozůstalostními důchody a společnými ustanoveními zákona o důchodovém pojištění, která se k nim vztahují. Platnou právní úpravu vdovských a vdoveckých důchodů popisují v kapitole čtvrté a úpravu důchodů sirotčích v kapitole páté. U každého z těchto druhů důchodů odděleně rozebírám základní podmínky pro přiznání nároku, trvání, zánik, obnovu a výši nároku. Zmíněnými společnými ustanoveními se zabývám v kapitole šesté. Konkrétně jsou jejím předmětem nároky na důchod a jeho výplatu, souběhy a přechod nároků na důchod. Tato společná ustanovení se sice týkají i ostatních důchodových dávek, ale svůj význam pro pozůstalostní důchody mají, a proto je nemohu opominout.

Pro fungování celého systému důchodového pojištění je klíčové jeho efektivní financování. Dokonalá právní úprava důchodového pojištění by bez zajištění zdrojů ztratila svůj smysl. Právě financování představuje jeden z nejzávažnějších problémů našeho současného důchodového systému a bez provedení důchodové reformy není dosažení dlouhodobě finančně udržitelného důchodového systému možné. S ohledem na tuto skutečnost věnuji rozsáhlou část své rigorózní práce podrobnému pohledu na problematiku financování důchodového systému a jeho reformě. V kapitole sedmé věnované finančním aspektům problematiky důchodových systémů provádím rozbor obecných modelů financování a způsobů určení výše dávek, popisují současný stav financování důchodů

v České republice a zaměřuji se na základní důvody neudržitelnosti stávajícího systému. Předmětem kapitoly osmé je důchodová reforma a její jednotlivé koncepce, které jsou v současné době předmětem diskusí. U každé varianty popisuji její základní aspekty, odděleně se zabývám finančními ukazateli a odhaduji dopad dané varianty na otázku pozůstalostních důchodů.

Česká republika jako členská země Evropské unie je povinna dodržovat své závazky vyplývající z členství, a respektovat tudíž vývoj sociální politiky v zemích EU. Postoj Evropské unie k problematice sociálního zabezpečení bude mít na budoucí úpravu důchodového zabezpečení v České republice vliv, a proto se i touto otázkou zabývám, a to v kapitole deváté. Vzhledem k tomu, že i jiné země provádí reformy svých důchodových systémů a jejich zkušenosti mohou být pro Českou republiku přínosné, uvádím v poslední kapitole srovnání některých možných řešení. Větší pozornost věnuji Švédsku, Itálii, Lotyšsku a Polsku z toho důvodu, že tyto státy již zahájily přechod na nový model důchodového zabezpečení, a to průběžně financovaný systém s příspěvkově definovanými dávkami. Návrhy důchodové reformy předložené v České republice tuto radikální změnu také zahrnují, a proto považuji za vhodné věnovat se podrobněji přechodu na tento systém.